

5.2. Tabela wniosków i rekomendacji z badania

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
1	<p>Na etapie opracowania Programu były ograniczone możliwości na aktywny udział w tym procesie wszystkich interesariuszy (ograniczony czas/niewystarczające kompetencje niektórych podmiotów). Dotyczyło to w szczególności przedstawicieli instytucji publicznych obecnie wdrażających Program. Ogranicza to w pewnym stopniu poziom identyfikacji poszczególnych resortów z zapisanymi w Programie celami i wskaźnikami ich realizacji. Realizacja Programu opisywana w sprawozdaniach rocznych, rozmija się w niektórych przypadkach z celami zapisanymi w dokumencie programowym. Istnieje synergia między realizacją Programu Dostępność</p>	<p>Przeprowadzenie, w sposób zapewniający włączenie wszystkich interesariuszy, przeglądu celów i zakresu poszczególnych działań, jak również wskaźników realizacji zakładanych efektów programu Dostępność Plus.</p> <p>Powiązanie cyklu wdrażania Programu z cyklem wdrażania programów współfinansowanych z funduszy unijnych.</p>	MFIPR DZF we współpracy z pozostałymi interesariuszami	<p>Proces przeglądu Programu powinien być zrealizowany w sposób zapewniający włączenie wszystkich zainteresowanych stron i budujący odpowiedzialność za osiągnięcie (doprecyzowanych lub zmodyfikowanych) efektów poszczególnych działań. W tym celu należy zapewnić platformę dla dialogu między przedstawicielami administracji, ekspertami i środowiskami organizacji działających na rzecz OzN.</p> <p>Przegląd powinien być przeprowadzony w okresie najbliższych kilku miesięcy, tak by umożliwić ewentualne doprecyzowanie/zmodyfikowanie zapisów programów operacyjnych jeszcze na etapie negocjacji.</p> <p>Przegląd Programu należy rozpocząć od strategicznej refleksji dotyczącej optymalnego sposobu koncentracji środków finansowych (jednym z możliwych rozwiązań jest np. silniejsze powiązanie wszystkich</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	Plus oraz wdrażaniem zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Należy w pełni wykorzystać ten potencjał w kontekście uruchomienia kolejnej perspektywy finansowej UE. Jest to tym bardziej istotne, że środki z funduszy UE stanowią najbardziej stabilne źródło finansowania wydatków w Programie Dostępność Plus (do pewnego stopnia ograniczając jedną z jego największych słabości - jaką jest brak stabilnego budżetu Programu).			<p>działań z wdrażaniem zapisów „Ustawy o zapewnianiu dostępności...”).</p> <p>Przy określaniu wartości docelowych wskaźników należy również zdefiniować cele pośrednie oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację, tak by w praktyce możliwa była ocena postępu realizacji Programu Dostępność Plus. W konsekwencji także system monitorowania na poziomie Programu (w szczególności w części obejmującej środki krajowe) należy zmodyfikować w oparciu o wyniki przeglądu. System wymaga m.in. rozszerzenia o zbieranie dodatkowych danych (m.in. dotyczących danych kontaktowych do uczestników/uczestniczek projektów).</p> <p>Należy rozważyć wydłużenie horyzontu realizacji Programu i powiązać go z okresem programowania funduszy UE.</p>
2	Wyzwaniem z jakim obecnie muszą mierzyć się beneficjenci Programu jest olbrzymia skala potrzeb (w szczególności dotyczy to realizacji działań	W trakcie przeglądu szczegółowo przeanalizować cele jakie ma osiągnąć Program, w kontekście ograniczonych	MFIPR DZF we współpracy z pozostałymi interesariuszami	Szczegółowy sposób wdrożenia rekomendacji powinien wynikać z efektów przeglądu. Możliwym rozwiązaniem jest tu zwiększenie alokacji finansowej lub urealnienie

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	infrastrukturalnych) i niewystarczająca alokacja finansowa na te cele.	zasobów na jego realizację.		zakładanych do osiągnięcia efektów Programu.
3	W toku badania zidentyfikowany został problem zwiększonego popytu na wyspecjalizowane usługi eksperckie w obszarze dostępności i nienadążającej za nim podaży.	Kontynuowanie działań służących budowie potencjału kompetentnego kadr, zarówno w administracji, jak i innych instytucjach (uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe).	Koordynatorzy działań Programu, IK	Należy kontynuować dotychczas realizowane szkolenia i działania służące budowie potencjału. Uruchomić też należy nowe inicjatywy służące wzmocnieniu know-how wśród podmiotów potencjalnie mogących świadczyć usługi związane z dostępnością i zachęcające do zaangażowania się w realizację Programu Dostępność Plus. Spektrum możliwych do podjęcia działań jest tu bardzo szerokie (np. powrót do koncepcji uruchomienia studiów podyplomowych – „Akademii Dostępności”, uruchomienie centralnego dużego projektu doradczo szkoleniowego, itp.)
4	Wyniki badania wskazują, że realizacja działań promocyjnych jest nie do końca skoordynowana. Rozpoznawalność marki Dostępność Plus, również wśród	Poprawa koordynacji działań informacyjno-promocyjnych w zakresie programu Dostępność Plus. Silniejsze	MFIPR (Departament Komunikacji i Promocji Funduszy Europejskich)	Warto rozważyć wprowadzenie obowiązku informowania przez instytucje systemu wdrażania oraz przez beneficjentów, że oprócz dofinansowania z FE projekt realizuje zapisy Programu.

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	osób czerpiących z oferty programu wydaje się być niewystarczająca.	promowanie marki Programu.		<p>Dokumentacja działań realizowanych w ramach Programu powinna być oznaczana przynajmniej logotypem Dostępność Plus oraz krótką informacją, że planowane do realizacji działania wpisują się w założenia Programu.</p> <p>Prowadzenie ciągłej, skoordynowanej kampanii promującej Program, nie tylko w momencie rozpoczęcia jego realizacji, jak również upowszechniającej pewne postawy, czy też sposób postrzegania osób z niepełnosprawnościami. Zwiększenie skali prowadzenia dotychczasowych działań – długofalowo angażując np. telewizję publiczną, promując nie tylko sam Program, ale również podnosząc świadomość społeczeństwa w zakresie zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Przeorganizowanie strony internetowej Programu pod adresem dostepnoscplus.gov.pl, aby dostęp do wszystkich najważniejszych informacji był bardziej intuicyjny dla użytkowników (np.</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
				<p>poprzez wyodrębnienie osobnych zakładki informujących o szkoleniach czy też wykorzystanie w opisie dobrych praktyk sposobu prezentowania projektów zbliżonego do tego który wykorzystano w ramach serwisu Mapa dotacji UE).</p>
5	<p>Dla upowszechnienia kwestii dostępności i osiągnięcia celów Programu duże znaczenie mają obowiązujące od września 2021 r. przepisy Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wprowadzające mechanizm skargi na brak dostępności usług instytucji publicznych.</p> <p>Wydaje się, że wiedza o tym rozwiązaniu, jest aktualnie zbyt mała.</p>	<p>Przeprowadzenie działań upowszechniających wiedzę o mechanizmie skargi na brak dostępności instytucji publicznych.</p>	PFRON	<p>Należy podjąć długofalowe działania, służące upowszechnieniu wśród osób o szczególnych h potrzebach wiedzy o możliwości wnoszenia skargi na brak dostępności do instytucji publicznych. Kampania informacyjna powinna być kierowana przede wszystkim do osób o szczególnych potrzebach. Istotne jest, aby nie było to działanie jednorazowe, lecz cyklicznie powtarzane.</p> <p>Należy także ułatwić osobom o szczególnych potrzebach przejście całej, dosyć złożonej procedury. W tym celu wskazane byłoby uruchomienie punktów doradztwa.</p> <p>Wskazane jest także upowszechnienie informacji o pierwszych karach, nałożonych przez Prezesa PFRON. Stanowiłoby to jasny sygnał dla wszystkich interesariuszy, że</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
				mechanizm faktycznie działa i nie ma charakteru pozornego
6	<p>Obszar architektura</p> <p>1) W wyniku przeglądu stanu dostępności (dokonywanego na podstawie przepisów ustawy o zapewnianiu dostępności) w wielu podmiotach publicznych pojawi się świadomość braków dostępności.</p> <p>2) Brakuje wiedzy i specjalistów, którzy będą mogli wspierać podmioty publiczne i niepubliczne w zakresie likwidowania barier i realizacji projektów inwestycyjnych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.</p> <p>3) Brakuje wiedzy i świadomości potrzeby działań w zakresie zapewniania dostępności wśród osób odpowiedzialnych za proces inwestycyjny na różnych etapach (architekci, inwestorzy,</p>	<p>1) Należy zwiększyć finansowanie wsparcia podmiotów publicznych w likwidacji zidentyfikowanych barier architektonicznych. Poza instrumentami zwrotnymi (dostępnymi w BGK) powinny pojawić się także instrumenty bezzwrotne np. jako kontynuacja programów Dostępny Samorząd realizowanych w MSWIA.</p> <p>2) Należy przyspieszyć działania zmierzające do utworzenia centrów wsparcia – tak żeby podmioty podejmujące działania dot. dostępności miały możliwość konsultacji</p>	<p>1) MSWiA, MF, BGK.</p> <p>2) IZ PO WER/FERS</p> <p>3) IZ PO WER/FERS oraz realizatorzy projektu w ramach działania 2.19, MKDniS, samorządy zawodowe</p> <p>4) MI, Rada Dostępności</p>	<p>1) Zwiększenie środków finansowych, wykorzystanie mechanizmów opracowanych w ramach realizacji projektów finansowanych ze środków UE przez MSWIA.</p> <p>2) Uruchamianie centrów wsparcia w zakresie projektowania uniwersalnego na wzór projektów zainicjowanych w POWER</p> <p>3) Kontynuacja projektów szkoleniowych dla architektów oraz wprowadzenie w ramach rekrutacji do projektów zróżnicowania liczby uczestników pochodzących z danej gminy w zależności od jej wielkości. Przy ustaleniu zasady rekrutacji, że limit 5 osób dotyczy najmniejszych podmiotów a większy określany będzie np. jako procent osób zatrudnionych w danej jednostce. Dodatkowo żeby zapewnić trwałość efektów szkoleń należy utworzyć w odpowiednim resorcie lub samorządach zawodowych forum stałej wymiany poglądów i dobrych praktyk dla</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>inspektorzy nadzoru, konserwatorzy zabytków).</p> <p>4) Techniczne wymagania dotyczące dostępności architektonicznej częściowo stanowią normę prawną, a częściowo są dobrymi praktykami.</p>	<p>merytorycznych w tym zakresie.</p> <p>3) Należy kontynuować działania związane ze szkoleniami dla osób zaangażowanych w proces inwestycyjny oraz stworzyć mechanizm rekrutacji na szkolenie, który będzie uwzględniał wielkość gminy i pozwalał na rekrutację większej liczby osób w większych samorządach.</p> <p>4) W zakresie prac legislacyjnych wskazane jest wpisanie norm i rozwiązań określonych w Budowlanym ABC do rozporządzenia o warunkach technicznych, które muszą spełniać budynki i ich usytuowanie, a także</p>		<p>konserwatorów zabytków i przedstawicieli inwestorów.</p> <p>4) Stworzenie ram prawnych określających dostępność poprzez nowelizację zbioru rozporządzeń o warunkach technicznych</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
		<p>dokonać przeglądu i aktualizacji oraz intensywnych konsultacji ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami i specjalistami ds. dostępności (w tym Radą Dostępności) wszystkich rozporządzeń o warunkach technicznych</p>		
7	<p>Obszar transport</p> <p>1) Podjęte są działania na dużą skalę. W trakcie ich realizacji należy dbać o spójność rozwiązań dostępnościowych tak, żeby tworzyły one jeden system obowiązujący u różnych przewoźników i organizatorów transportu.</p> <p>2) Brak wsparcia dla dostępności dalekobieżnego transportu autobusowego oraz transportu opartego na pojazdach typu "bus". Niewielkie</p>	<p>1) Realizacja rozpoczętych programów inwestycyjnych związanych z wymianą taboru i infrastruktury, należy przy tym dążyć do ujednolicania rozwiązań dostępnościowych (np. oznaczeń dla osób niewidomych). Należy wzmocnić koordynacyjną rolę MI w tym zakresie.</p> <p>2) Należy podjąć działania legislacyjne związane z</p>	<p>1) IZ PO IiŚ/FEnIKS, CUPT, IZ programów regionalnych, UTK, MI.</p> <p>2) MI, Wydział Dostępności MFIPR, CUPT, PARP, NCBiR, urzędy marszałkowskie.</p> <p>3) PFRON, UTK, ITS, przewoźnicy i organizatorzy transportu, zarządcy dworców</p>	<p>1) Realizacja programów inwestycyjnych, aktualizacja standardu transportowego, wykorzystywanie CUPT jako organizatora forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie dostępności, kontynuacja działań UTK w zakresie dostępności. Należy wzmocnić rolę koordynacyjną MI żeby zapewnić spójność realizowanych inwestycji.</p> <p>2) Wspieranie badań i rozwoju oraz wdrażania rozwiązań, które będą przyczyniały się do opracowania rozwiązań dostępnościowych wykorzystywanych w typowych autobusach dalekobieżnych (jednopokładowych) oraz w małych</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>zainteresowanie programem dofinansowania rozwoju przewozów autobusowych, który został dobrze zaprogramowany jeśli chodzi o dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>3) Występowanie ograniczeń w zapewnianiu asystencji przez poszczególnych organizatorów transportu lub przewoźników oraz pewna "silosowość" tego wsparcia na dworcach multimodalnych - np. obsługa dworca kolejowego nie może pomóc podróżnemu w dotarciu na przystanki autobusów miejskich lub komunikacji autobusowej dalekobieżnej.</p>	<p>zapewnianiem dostępności w transporcie autobusowym dalekobieżnym oraz komunikacji opartej na mniejszych pojazdach (typu bus). Należy dążyć do zwiększenia zainteresowania samorządów korzystaniem z programu dofinansowania rozwoju przewozów autobusowych. W zasadach oceny zgłoszeń do Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych należy uwzględnić premiowanie dostępności autobusów a nie tylko dworców i przystanków.</p> <p>3) Wdrożenie asysty multimodalnej</p>		<p>pojazdach typu bus. Rozwój inicjatyw i rozwiązań opracowanych w ramach projektu pilotażowego związanego z transportem door-to-door w PFRON. Wprowadzenie obowiązku zapewniania części dostępnych pojazdów przez przewoźników składających wnioski dotyczące korzystania z przystanków i dworców. Koordynatorem tych działań powinno być MI.</p> <p>3) Upowszechnienie efektów projektu realizowanego przez PFRON w partnerstwie z UTK i ITS w zakresie obsługi pasażerów ze szczególnymi potrzebami.</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
8	<p>Obszar edukacja</p> <p>1) Zbyt mała skala działań w działaniu Dostępna Szkoła (zbyt mała liczba szkół objętych działaniem) oraz zbyt małe środki na działania w ramach dostępnej szkoły</p> <p>2) Konieczność zapewnienia dodatkowego instrumentu wsparcia dla uczniów/uczennic ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w jak najkrótszym czasie, adekwatnie do zgłaszanych potrzeb w tym obszarze.</p>	<p>1) Należy zwiększyć skalę (liczbę szkół) i środki na działanie Dostępna szkoła.</p> <p>2) Wskazane jest skoncentrowanie wysiłków na przyspieszeniu realizacji działań, a w szczególności na zadaniach najbardziej priorytetowych, takich jak uruchomienie „Asystenta ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.</p>	<p>1) IZ POWER/FERS</p> <p>2) MEiN oraz Fundacja Edukacyjna ODiTK</p>	<p>1) Zwiększenie alokacji na Działanie i uruchomienie kolejnych naborów w przedmiotowym działaniu.</p> <p>2) Zapewnienie przez Fundację Edukacyjną ODiTK sprawnej obsługi procesu naborów w konkursach grantowych zaplanowanych na 2021 r. w projekcie ASPE, skutkującej szybkim wyłonieniem realizatorów wniosków grantowych - organów prowadzących szkoły i przedszkola.</p>
9	<p>Obszar zdrowie.</p> <p>Wsparcie dostępności placówek ochrony zdrowia na obecnym etapie wydaje się trafnie zaplanowane i skuteczne. Równocześnie dostępne dane oraz wyniki audytów pokazują, że skala potrzeb w tym obszarze jest bardzo duża. Równocześnie</p>	<p>W nowym okresie programowania należy kontynuować przyjęty sposób wspierania dostępności w placówkach ochrony zdrowia. Wobec braku danych trudno wskazać obszar priorytetowy.</p>	<p>MZ</p>	<p>Należy kontynuować mechanizm grantowy. Wydaje się, że mechanizm ten się sprawdził. W celu zwiększenia skali realizowanych działań należy wprowadzić mechanizm współfinansowania inwestycji ze środków świadczeniodawców.</p> <p>Usługa tłumaczenia języka migowego może być zakontraktowana na poziomie krajowym i udostępniona w trybie zdalnym wszystkim</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>dostęp do usług zdrowotnych ma kluczowe znaczenie dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Równocześnie należy wdrażać rozwiązania, które ułatwią świadczeniodawcom zapewnienie dostępności do usług dla osób o szczególnych potrzebach. Przykładowo, zapewnienie dostępności do usług dla osób z niepełnosprawnością mowy lub słuchu może wymagać zapewnienia tłumaczenia języka migowego. Efektywnym kosztowo rozwiązaniem mogłoby być zakontraktowanie takiej usługi na poziomie krajowym.</p>	<p>Wydaje się, że potrzeby są w każdym z obszarów.</p> <p>Należy uruchomić na poziomie krajowym zdalną usługę tłumaczenia języka migowego.</p>		<p>placówkom ochrony zdrowia. W takim przypadku niezbędne byłoby zapewnienie finansowania na poziomie krajowym, ze środków EFS lub NFZ. Istnieje też możliwość organizacji usługi na poziomie krajowym na podstawie abonamentowych opłat placówek ochrony zdrowia.</p> <p>Ważnym elementem dostępności jest także pętla indukcyjna, która powinna się znaleźć w każdej placówce, gdyż nie każda osoba z problemami ze słuchem posługuje się językiem migowym. Istnieje również możliwość połączenia obu tych rozwiązań. O ostatecznym rozwiązaniu powinno zdecydować studium wykonalności.</p>
1	<p>Obszar cyfryzacja</p> <p>Przeprowadzone w ramach niniejszej ewaluacji badania wskazują, że głównymi barierami dla dalszych pozytywnych zmian</p>	<p>Należy kontynuować działania KPRM służące wsparciu podmiotów publicznych we wdrażaniu rozwiązań sprzyjających</p>	<p>KPRM IZ POPC/FERC</p>	<p>Kontynuacja działań szkoleniowych dla instytucji publicznych oraz wdrożeniowych w zakresie narzędzi monitorujących dostępność stron i aplikacji.</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	w obszarze Cyfryzacji jest niewystarczający poziom wiedzy i doświadczenia w zakresie dostępności cyfrowej wśród podmiotów publicznych, w tym w szczególności wśród mniejszych jednostek samorządowych oraz brak środków finansowych na przystosowanie urzędów do nowych wymagań.	zwiększaniu dostępności zasobów cyfrowych. W kontekście rosnącego zapotrzebowania podmiotów publicznych na wsparcie w zakresie dostępności cyfrowej należałoby także rozważyć zwiększenie zakresu finansowania tego obszaru ze środków unijnych.		Zaplanowanie i wdrożenie w kolejnym okresie programowania większego zakresu działań dedykowanych dostępności cyfrowej dla OzN w ramach programów unijnych, w tym w szczególności w ramach odpowiednika POPC w nowej perspektywie (FERC) np. poprzez organizację konkursów tematycznych lub stosowanie kryteriów premiujących projekty oferujące rozwiązania skierowane do OzN.
1	Obszar usługi 1, 2) Trwałość przygotowywanych rozwiązań w obszarze usług jest kluczowa dla zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, dlatego też winny one być przygotowane i kolejno wdrożone do systemu tak, aby mogły służyć osobom, które ich potrzebują.	1) Należy wdrożyć do systemu prawnego działania w obszarze usług, dla których wypracowano modele działania w sposób zapewniający ciągłość ich świadczenia. 2) Usługi, które zostały wypracowane w projektach, powinny funkcjonować jako stały	1,2) MRiPS, Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych- jako instytucje odpowiedzialne za dane usługi przygotowujące merytorycznie projekty regulacji prawnych oraz władza ustawodawcza 3) PFRON 4) KPRM we współpracy z PRFON i NFZ	1) Wdrożenie zmian prawnych sankcjonujących (wdrażających do porządku prawnego) oraz finansujących wypracowane w projektach rozwiązania z obszaru usług, w tym w projektach z udziałem instytucji rządowych. Chodzi tutaj o takie usługi jak: asystentura, opieka wytchnieniowa czy usługi wypracowane w projektach 2.6 POWER : „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych” oraz „Włączenie wyłączonej- – aktywne instrumenty

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>3) Pełna dostępność projektów możliwa jest m.in. dzięki stosowaniu mechanizmu racjonalnych usprawnień dla wszystkich działań realizowanych w ramach obszaru usługi bez względu na ich źródło finansowania (środki UE czy krajowe)</p> <p>4) W związku z ustawowym obowiązkiem zapewnienia dostępności do usług publicznych, w tym świadczonych przez wszystkie podmioty publiczne, takie jak urzędy czy placówki służby zdrowia, konieczne jest zabezpieczenie powszechnej usługi tłumacza języka migowego oraz dostępu do pętli indukcyjnej.</p> <p>5) W celu dostępności obszaru sportu należy zwrócić uwagę na pełną dostępność obiektów</p>	<p>element systemu finansowany z budżetu państwa, ewentualnie dodatkowo zasilany środkami UE.</p> <p>3) Należy wdrożyć mechanizm racjonalnych usprawnień także w krajowych źródłach finansowania działań kierowanych do osób z niepełnosprawnościami, w szczególności w Programie PFRON „Staże w administracji...”.</p> <p>4) Wskazane jest zabezpieczenie dostępu do usługi tłumacza języka migowego (może być w postaci videotłumacza) w każdej placówce publicznej, poprzez możliwość korzystania z</p>	5,6) MKDniS	<p>wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”.</p> <p>2) Zapewnienie środków finansowych dla wdrożonych usług w formule stałej.</p> <p>3) Wdrożenie mechanizmu racjonalnych usprawnień jako standardowego narzędzia stosowanego w projektach, w których udział mogą wziąć osoby z niepełnosprawnościami, a przedmiotowy instrument warunkowałby możliwość ich pełnego uczestnictwa w projekcie.</p> <p>4) Zapewnienie dostępu zdalnego do usług tłumacza migowego w placówkach publicznych poprzez zamówienie na poziomie krajowym takiej usługi (analogicznie jak w przypadku ochrony zdrowia). Zakup i zorganizowanie takiej usługi na poziomie krajowym może pomóc zoptymalizować koszty zapewnienia dostępu do takiej usługi.</p> <p>5) Włączenie wymogów uniwersalnego projektowania do realizacji inwestycji w infrastrukturę sportową (warto także rozważyć audyty dostępności na etapie</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>sportowych- tych nowobudowanych, jak i modernizowanych, nie tylko z uwzględnieniem potrzeb osób poruszających się na wózkach.</p> <p>6) Należy wprowadzić wymogi dostępności świadczonego wsparcia w ramach programów realizowanych przez m.in. MKDniS.</p>	<p>tego typu usług zamawianych centralnie.</p> <p>5) Zapewnienie pełnej dostępności obiektów sportowych zarówno nowobudowanych, jak i modernizowanych.</p> <p>6) Zapewnienie w programach realizowanych przez MKDniS wymogu dostępności świadczonego wsparcia.</p>		<p>projektowania oraz odbioru budowlanego inwestycji).</p> <p>6) Wprowadzenie w zasadach konkursów realizowanych w programach m.in. MKDniS wymogów dostępnego wsparcia.</p>
1	<p>Obszar konkurencyjność. Wyniki badania wskazują na potrzebę zmniejszenia wymagań merytorycznych i formalnych dla beneficjentów, w tym w szczególności mniejszych przedsiębiorstw o niższym potencjale badawczym i innowacyjnym, biorących udział w konkursach w obszarze dostępności.</p>	<p>Poza konkursami realizowanymi w ramach istniejących instrumentów POIR, dodatkowo należałoby rozważyć zaplanowanie osobnego schematu dedykowanego problematyce dostępności w wybranych obszarach tematycznych, dla małych przedsiębiorstw o niższym</p>	IZ POIR/FENG	<p>Opracowanie i wdrożenie osobnego schematu wsparcia dedykowanego problematyce dostępności dla mniejszych firm o niższym potencjale innowacyjnym oraz firm rozpoczynających działalność, w następnym okresie programowania w ramach FENG.</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
		potencjale, w tym także startupów.		
1	<p>Obszar koordynacja</p> <p>1) Obecnie nie ma wyodrębnionego stanowiska Pełnomocnika Rządu ds. Dostępności, o którym mowa w Programie</p> <p>2) Obecnie MFiPR nie ma prawnie wzmocnionego statusu w obszarze koordynacji Programem wobec innych resortów, co powoduje problemy z pełnieniem tej funkcji w stosunku do innych resortów (koordynacja sprawowana przez podmiot o równorzędnym poziomie).</p> <p>3) Obserwowane nadal są stosunkowo duże luki kompetencyjne z obszaru dostępności w instytucjach publicznych, co warunkuje konieczność podjęcia dalszych</p>	<p>1) Wyodrębnienie stanowiska Pełnomocnika Rządu ds. Dostępności, o którym mowa w Programie Dostępność Plus.</p> <p>2) Wzmocnienie pozycji koordynacyjnej Polskiego Access Board (obecnie usytuowanego w Wydziale Dostępności w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej) poprzez powołanie/wyodrębnienie niezależnej merytorycznie instytucji koordynującej Program Dostępność Plus. Przedmiotowe zmiany stanowiłyby istotny mechanizm koordynacyjny,</p>	KPRM	<p>1) Wyznaczenie funkcji Pełnomocnika Rządu ds. Dostępności i ulokowanie go w KPRM oraz określenie katalogu jego uprawnień w stosunku do innych Ministrów i kadry zarządzającej w poszczególnych instytucjach zaangażowanych w realizację Programu</p> <p>2) Powołanie w ramach KPRM zarówno Pełnomocnika Rządu ds. Dostępności, jak i odrębnej komórki koordynującej Program, która byłaby niezależna merytorycznie od innych instytucji zaangażowanych w ten program, z odpowiednimi funkcjami nadzorczymi, kontrolnymi umożliwiającymi jej zastosowanie odpowiednich sankcji za niewywiązywanie się z obowiązków w tym obszarze przez podmioty zaangażowane w realizację Programu.</p> <p>3) Zapewnienie środków na stałą usługę wsparcia doradczego/szkoleniowego w obszarze dostępności.</p>

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	działań ukierunkowanych na wzmocnienie kompetencyjne tej grupy osób.	zabezpieczający wiele obecnie widocznych ryzyk i trudności w obszarze koordynacji Programu. 3) Zapewnienie stałego systemu wsparcia merytorycznego i wiedzy podmiotów zewnętrznych specjalizujących się w danym obszarze dostępności wspierających realizatorów działań Programu - beneficjentów. Np. w formie komórki organizacyjnej eksperckiej przy KPRM.		
1	W toku badania zidentyfikowano uwarunkowania zewnętrzne w stosunku do Programu Dostępność+, które wpływają na jego skuteczność i efektywność.	1) Wprowadzenie możliwości dostosowywania założeń projektów w trakcie ich realizacji do zmieniających się realiów rynkowych.	1) Koordynatorzy działań Programu, IZ PO/RPO 2) Koordynatorzy działań Programu, IZ PO/RPO	1) Na poziomie projektów wdrażanych w ramach Programu należałoby rozważyć poszerzenie możliwości wprowadzania zmian do założeń projektowych i budżetów w trakcie ich realizacji. Aneksowanie umów dotyczyłoby tych elementów projektu,

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat	Sposób wdrożenia
	<p>1) Do takich zjawisk zaliczyć należy obserwowany wzrost cen towarów i usług bezpośrednio związanych z dostępnością z uwagi na duży popyt rynkowy na tego typu dobra.</p> <p>2) Kolejnym uwarunkowaniem zewnętrznym w stosunku do Programu, mającym wpływ na jego realizację, są stosowane w procedurach konkursowych wymagania odnośnie zabezpieczeń finansowych utrudniające realizację projektów przez NGO's.</p>	<p>2) Uelastycznienie podejścia do kwestii zabezpieczeń finansowych i dostosowanie ich do możliwości beneficjentów, w tym w szczególności organizacji pozarządowych.</p>		<p>których wdrożenie w planowanym stopniu jest utrudnione ze względu na wzrost cen odpowiednich towarów i usług.</p> <p>2) Stosowanie w ramach konkursów zabezpieczeń finansowych dla NGO, adekwatnych do realnych form zabezpieczeń możliwych do pozyskania przez tego typu podmioty. NGO mają duże trudności z pozyskaniem gwarancji bankowych, mogą natomiast zabezpieczyć umowy np. wekslem in blanco lub aktem notarialnym o poddaniu się egzekucji na podst. art. 777 kpc. Ułatwi to NGO realizację projektów w zakresie dostępności.</p>